

Sportbedrijf?

Nut en wenselijkheid

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

April 2016

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Leeswijzer	3
2.	Huidige organisatie.....	4
2.1	Sportbeleid.....	4
2.2	Beheer gemeentelijke binnensportaccommodaties	4
2.3	Beheer gemeentelijke buiten sportaccommodaties.....	5
2.4	Zelfwerkzaamheid door verenigingen	5
2.5	Totale inzet gemeente voor sport	6
3.	Sportbedrijf	7
3.1	Een Sportbedrijf.....	7
3.2	Verschillende manier om te organiseren	7
3.2.1	Gemeentelijk beheer	7
3.2.2	Interne verzelfstandiging	7
3.2.3	Externe verzelfstandiging	8
3.2.4	Privatiseren	8
3.3	Mogelijke organisatie vormen voor gemeente	9
3.4	Wat zou de komst van een sportbedrijf betekenen voor de gemeente	9
4.	Sportbedrijf NOP?.....	10
4.1	Wat levert het Noordoostpolder op?.....	10
4.1.1	Kostenbesparing	10
4.1.2	Efficiency en vergroting effectiviteit in de dienstverlening.....	11
4.1.3	Consequenties verruiming btw-sportbesluit	12
4.1.4	Organisatieontwikkelingen/ Kerntakendiscussie.....	12
4.2	Slotconclusie	13

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In het collegeakkoord "De kracht van de Noordoostpolder" 2014-2018 is de opdracht geformuleerd om een onderzoek uit te voeren naar de meerwaarde van een Sportbedrijf in de gemeente.

Bij dit onderzoek heeft het college zich gericht op mogelijke meeropbrengsten die het oprichten van een sportbedrijf zouden kunnen hebben ten opzichte van de huidige organisatie van sportzaken voor onze gemeente.

Waarom besluit een gemeente een sportbedrijf op te richten?

Uit onderzoek en literatuur blijkt dat gemeenten hier enerzijds politiek-bestuurlijke motieven voor hebben en anderzijds motieven die voortvloeien uit oogpunt van bedrijfsvoering. Vaak wegen motieven die te maken hebben met de bedrijfsvoering het zwaarst.

1. Kostenbesparing
2. Efficiency en vergroting effectiviteit in de dienstverlening
3. Verruiming btw-sportbesluit
4. Organisatieontwikkelingen/ Kerntakendiscussie.

De afweging of het oprichten van een sportbedrijf wenselijk is voor Noordoostpolder zal in dit stuk afgewogen worden aan de hand van deze vier motieven.

1.2 Leeswijzer

Voor het beantwoorden van de vraag welke meerwaarde een sportbedrijf voor Noordoostpolder heeft wordt eerst inzicht gegeven in de huidige organisatie van sportzaken in de gemeente. Vervolgens wordt een theoretisch kader geschetst van hoe een sportbedrijf vorm gegeven kan worden.

Daarna zal ingegaan worden op de hoofdvraag wat een sportbedrijf op zou leveren voor Noordoostpolder. Hieruit wordt een conclusie getrokken.

2. Huidige organisatie

Om een discussie over nut en wenselijkheid van het oprichten van een sportbedrijf te faciliteren is eerst inzicht in de huidige situatie noodzakelijk. In dit hoofdstuk wordt daarom aandacht besteed aan de huidige organisatie van de taken op het gebied van sport en exploitatie/beheer van de gemeentelijke sportvoorzieningen.

2.1 Sportbeleid

Voor gemeente Noordoostpolder is het van belang om te beschikken over een gevarieerd sportaanbod waarin zowel de individuele sporten als de verenigingssporten vertegenwoordigd zijn, zodat zoveel mogelijk inwoners in staat worden gesteld mee te doen aan sport. Sport verbindt en heeft een belangrijke maatschappelijke functie in de lokale samenleving.

Om dit te bewerkstelligen is in het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) 0,7 fte beschikbaar voor sportbeleid. Deze fte wordt aangestuurd door de manager van het cluster.

De beleidsmedewerker sport houdt zich onder meer bezig met sportstimulering, afstemming provinciaal sportbeleid, uitvoering rijksregelingen (zoals de regeling buurtsportcoaches), verenigingsondersteuning, financieel beleid en accommodatiebeleid. Naast aanspreekpunt voor de sportverenigingen is de beleidsmedewerker sport ook het eerste aanspreekpunt voor de wethouder met sport in zijn portefeuille.

2.2 Beheer gemeentelijke binnensportaccommodaties

Duidelijk is dat beheer en exploitatie van buiten- en binnensportaccommodaties op fundamentele punten van elkaar verschillen. Het beheer en onderhoud van binnensport- en buitensportaccommodaties vereisen een eigen specialisme. Maar ook het gebruik van de accommodaties verschilt. Waar een binnensportaccommodatie veel verschillende gebruikers kent heeft een buitensportaccommodatie een beperkte gebruikersgroep, veelal maar één vereniging.

De vier sporthallen in Noordoostpolder worden beheerd en onderhouden door de gemeente. Sporthalbeheerders zijn bijna dagelijks in de hallen aanwezig voor toezicht, helpen van gebruikers, schoonmaak en klein onderhoud. Voor alle sporthallen in totaliteit is dit 5,1 fte waarvan 2,0 fte in vaste dienst van de gemeente is. Zij worden vanuit Wijkbeheer aangestuurd en gecoördineerd, hiervoor is 0,2 fte beschikbaar.

De gymzalen in de gemeente kennen geen beheerders. Gebruikers krijgen sleutels voor gebruik. Wijkbeheer houdt toezicht op de gymzalen en klein onderhoud wordt door hen uitgevoerd, in totaal wordt hier 1 fte voor ingezet. Het schoonmaken van de gymzalen is uitbesteed aan een externe partij.

Het onderhoud van de sporthallen en gymzalen wordt gecoördineerd door het Ingenieursbureau waar het beheer van het gemeentelijk vastgoed is ondergebracht. Het daadwerkelijk onderhoud zal als deze niet door Wijkbeheer uitgevoerd kan worden ingekocht worden bij derden. Bij Ingenieursbureau is in totaal 0,6 fte beschikbaar voor onderhouden binnensportaccommodaties.

Tot slot is bij het Ingenieursbureau ook het inroosteren van sportaccommodaties geregeld, hiervoor is 0,8 fte beschikbaar. Hier wordt de planning van het gebruik van de sporthallen en gymzalen geregeld met het onderwijs en sportverenigingen of particuliere gebruikers.

Het zwembad neemt in deze een bijzondere positie in. Het zwembad is van de gemeente maar de exploitatie daarvan is ondergebracht bij een BV. Deze is op afstand gezet omdat het exploiteren van een zwembad als een activiteit werd gezien die te ver van de kennis van de gemeente. De gemeente subsidieert het zwembad voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten en draagt bij aan de kosten van onderhoud. Daarnaast draagt de gemeente als eigenaar de lasten van het onderhoud aan de buitenkant van het zwembad.

2.3 Beheer gemeentelijke buiten sportaccommodaties

Het eigendom van de buitensportaccommodaties, in de zin van banen en velden (voetbal, hockey, korfbal, tennis, jeu de boules en atletiek), ligt bij de gemeente Noordoostpolder. De clubaccommodaties zoals kantines en kleedkamers zijn van de verenigingen en worden door hen beheerd en onderhouden. Het onderhoud en beheer van de kleedruimten, kantine, opslagruimten, etc. is de verantwoordelijkheid van de sportverenigingen zelf. Uitzondering hierop zijn zes kleedkamers op zowel het voetbalcomplex als het hockey-korfbalcomplex in Emmeloord waar de gemeente kleedkamers heeft omdat ook de scholen hier voor de buitensport gebruik van maken. De buitensportaccommodaties worden door middel van een huur- of gebruiksovereenkomst verhuurd aan de verenigingen.

Cluster Ingenieursbureau is verantwoordelijk voor het beheer van de buitensportaccommodaties. Voor de duidelijkheid dit gaat dus uitsluitend om de sportvelden en niet om de opstallen. Het daadwerkelijk onderhoud wordt door derden uitgevoerd. Zo doet Concern voor Werk het regulier onderhoud als maaien en vegen van kunstgrasvelden. Voor specialistisch onderhoud worden derden gecontracteerd. Voor planning en toezicht op het onderhoud van buitensportaccommodaties is er bij het Ingenieursbureau 0,3 fte beschikbaar. Wijkbeheer voert toezicht en klein onderhoud uit aan de sportvelden, hiervoor is 0,6 fte beschikbaar.

2.4 Zelfwerkzaamheid door verenigingen

In de gemeente zijn van oudsher veel sportaccommodaties aanwezig. In de loop van de jaren is echter het gebruik van accommodaties aan het veranderen, onder andere door demografische verschuivingen en een terugloop van deelname aan georganiseerde sporten. Dit alles heeft geleid tot een nieuwe behoeftebepaling een aantal jaren geleden. Hierbij werd geconstateerd dat 3 voetbalvelden en 13 tennisbanen als overcapaciteit aangemerkt konden worden. De gemeente heeft besloten die velden en banen niet langer meer te beheren en te onderhouden. Tegelijkertijd werd aan de betreffende vereniging de vraag voorgelegd of zij het beheer en onderhoud van deze velden en banen op zich wilden nemen om de voorziening in stand te houden. De voetbalverenigingen en tennisclubs hebben aangegeven dit graag over te willen nemen. Hiertoe zijn overeenkomsten opgesteld die dit mogelijk maken waardoor alle verantwoordelijkheid bij de vereniging ligt.

Door deze beweging ontstond er bij een tweetal tennisverenigingen en een voetbalvereniging de vraag of zij het beheer en onderhoud van het totale complex voor hun rekening konden krijgen. Deze wens kwam mede voort uit het idee dat zij als vereniging meer kunnen doen dan het leveren van het basisonderhoud. Na afspraken over het laatste groot onderhoud en afkoop van toekomstig onderhoud is de gemeente mee gegaan met dit verzoek. Via overeenkomsten zijn de verantwoordelijkheden voor beheer en onderhoud van het sportcomplex overdragen, het onderliggend eigendom ligt nog steeds bij de gemeente.

Naast het op eigen initiatief overnemen van het beheer en onderhoud van een buitensportaccommodatie worden sommige natuurgrasvelden door verenigingen beheerd en onderhouden (op groot onderhoud na) om zo een bijdrage te leveren aan de exploitatie van kunstgrasvelden. Bij de realisatie van de kunstgrasvelden in de dorpen was dit voorwaarde om het realiseren en onderhouden van de kunstgrasvelden mogelijk te maken.

Concreet betekent dit dat de verenigingen huur betalen voor het veld maar ook al het onderhoud voor hun rekening nemen. Zij kunnen hiervoor aansluiten bij de aannemer die de gemeente gebruikt maar het staat hen vrij om dat anders te organiseren. De gemeente heeft zeggenschap over de kwaliteit van dit eigen onderhoud.

2.5 Totale inzet gemeente voor sport

Dit alles geeft het volgende totaal beeld voor inzet voor sport door de gemeente:

Taakgebied	Onderdeel	Uitvoering	Inzet gemeente
Sportbeleid	Beleidsontwikkeling	Maatschappelijke Ontwikkeling	0,7 fte
Beheer (binnen)	Sporthalbeheer	Wijkbeheer	5,1 fte waarvan 2,0 fte = vaste kracht
	Coördinatie beheer	Wijkbeheer	0,2 fte
	Planning en regie onderhoud	Ingenieursbureau	0,6 fte
	Toezicht en klein onderhoud	Wijkbeheer	1,8 fte
	Inroostering	Ingenieursbureau	0,8 fte
	Uitvoering groot onderhoud	Externe partijen	-
	Beheer (buiten)	Planning en regie onderhoud	Ingenieursbureau
	Toezicht en klein onderhoud	Wijkbeheer	0,6 fte
	Uitvoering groot onderhoud	Externe partijen	-
	Dagelijks onderhoud/ beheer	Externe partijen	-
Overig	Dagelijks onderhoud/ beheer	Sportverenigingen	pm
	Uitvoering activiteiten	Beweegcoaches via 4-jarige subsidie-overeenkomst	(3,4 fte)
Totale inzet gemeente			7,0 fte vast 3,1 fte inhuur

3. Sportbedrijf

In dit hoofdstuk wordt omschreven wat onder een sportbedrijf wordt verstaan, in welke verschijningsvormen we sportbedrijven tegen komen en welke motieven gemeenten hebben om een sportbedrijf op te richten?

3.1 Een Sportbedrijf

Wat wordt onder een sportbedrijf verstaan?

Een door de gemeente opgerichte aparte entiteit, die financieel en juridisch zelfstandig is en verantwoordelijk is voor de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid en het beheer van de gemeentelijke sportvoorzieningen. Hoe ver deze taakuitvoering gaat verschilt per sportbedrijf. De invulling hiervan is aan de gemeente zelf. Sommige sportbedrijven voeren alleen de exploitatie en het beheer van de binnensportaccommodaties uit. Andere sportbedrijven zijn daarnaast ook verantwoordelijk voor de exploitatie en het beheer van de buitensportaccommodaties en weer andere sportbedrijven zijn ook verantwoordelijk voor beleidstaken, zoals sportstimulering.

3.2 Verschillende manier om te organiseren

Er zijn verschillende manieren waarop de uitvoering van de gemeentelijke taken kan worden georganiseerd.

3.2.1 Gemeentelijk beheer

Beheer en exploitatie van sportaccommodaties zijn in handen van de gemeente. De gemeente heeft volledige regie over beheer en exploitatie van sportaccommodaties. Aspecten als gebruik, openstellingstijden, tarieven en instandhouding van het sportcomplex liggen binnen de invloedssfeer van de gemeente. De uitvoering ligt bij de uitvoerende diensten van de gemeente. Afhankelijk van de interne organisatie worden het bedrijfsplan, de begroting en de jaarcijfers voorgelegd aan de gemeenteraad.

3.2.2 Interne verzelfstandiging

Bij een interne verzelfstandiging zijn het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties overgedragen aan een verbijzonderd gemeentelijk organisatieonderdeel.

Het gemeentebestuur bepaalt het beleid en laat de daaraan gerelateerde activiteiten uitvoeren door een intern verzelfstandigd organisatieonderdeel, op basis van contractmanagement. Dit organisatieonderdeel opereert zo binnen vooraf vastgestelde kaders en met een eigen budget. Zij kan op haar prestaties worden aangesproken. De gemeente blijft eigenaar van de sportaccommodaties.

Wanneer gekozen wordt voor een interne verzelfstandiging zullen alle gemeentelijke taken op het terrein van sport ondergebracht worden bij één dienst, welke losgekoppeld zal worden van de gemeentelijke lijnorganisatie en een eigen begroting krijgt. De nieuw op te richten dienst krijgt het beheer over eigen middelen en eigen mensen en in een contract wordt opgenomen welke resultaten de dienst moet leveren.

De keuze voor interne verzelfstandiging wordt vooral gemaakt vanuit financieel-economische overwegingen. De verwachting is dat verzelfstandiging het kostenbewustzijn en de aandacht voor efficiency zal doen toenemen.

3.2.3 Externe verzelfstandiging

Bij externe verzelfstandiging wordt er buiten de gemeentelijke organisatie een aparte entiteit opgericht, die zowel financieel als juridisch zelfstandig is en in opdracht van de gemeente taken uitvoert. De gemeente bepaalt het "wat" (beleid) en de verzelfstandigde organisatie het "hoe" (uitvoering). Het beheer en exploitatie van sportaccommodaties worden overgedragen aan derden.

Wanneer gekozen wordt voor een externe verzelfstandiging krijgt een in te stellen rechtspersoon de opdracht van de gemeente om uitvoering te geven aan het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties. De basis hiervoor bestaat uit door de gemeente geformuleerde kaders voor beheer en exploitatie (instandhouding van het sportcomplex, openstelling, tarieven, et cetera). De verzelfstandigde organisatie dient het sportcomplex op basis van deze kaders te beheren en te exploiteren. Daar bovenop bestaat vrijheid bij de verzelfstandigde organisatie om ondernemerschap te benutten, zolang aan de gestelde kaders wordt voldaan.

Externe verzelfstandiging kent verschillende vormen in de vorm van een stichting of een vennootschap (NV of BV). Het zelfstandige bestuursorgaan krijgt na verzelfstandiging publieke taken en bevoegdheden, die zijn vastgelegd in een overeenkomst. Dit betekent dat de gemeente, het college en de gemeenteraad, niet meer op detailniveau kan ingrijpen in de uitvoering. De NV of BV krijgt na het sluiten van het contract de verantwoordelijkheid het beleid uit te voeren en staat op eigen benen en komt los van de gemeente. De gemeente moet een zekere afstand bewaken. Van de verzelfstandigde rechtspersoon moet jaarlijks verantwoording afleggen en controle door de gemeente dulden. De gemeente toetst de doel- en rechtmatigheid (hiërarchie).

Het verschil tussen de stichting (NV) en een vennootschap (BV) is dat de stichting vanuit een sociaal of ideëel doel wordt opgericht en een vennootschap vanuit een winstoogmerk. De stichting mag alleen winst maken mits de winst aan het gestelde doel wordt besteed. De stichting heeft een bestuur, waarbij de gemeente als oprichter het recht heeft te bepalen wie er in dit bestuur komt. Een vennootschap heeft een directie als dagelijks bestuur en een raad van commissarissen als toezichthouder. De gemeente is als oprichter aandeelhouder en neemt plaats in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

3.2.4 Privatiseren

Bij privatisering worden taken overgeheveld naar een private organisatie. Dit kan in de vorm van het uitbesteden van taken of het afstoten van taken. Bij uitbesteden gaat de gemeente een overeenkomst aan met een private organisatie voor het leveren van een bepaalde dienst. Het uitbesteden van taken verloopt via een aanbestedingsprocedure. Dit gebeurt door het opstellen van een duidelijk bestek waar marktpartijen op in kunnen schrijven.

Bij het afstoten van taken stoot de gemeente taken af aan de markt, waardoor de gemeente de verantwoordelijkheid en dus ook de regie voor het uitvoeren van die taak verliest.

Bij privatisering wordt het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties overgedragen aan een private rechtspersoon. De aandelen van de rechtspersoon en het management zijn in handen van een marktpartij. Het eigendom van het sportcomplex kan ook bij privatisering worden betrokken.

De marktpartij maakt in de praktijk meestal deel uit van een grotere, landelijk opererende organisatie. De private 'moederorganisatie' levert dan ondersteunende diensten en faciliteiten en is mede daardoor in staat om met minder personeel te volstaan dan in een solitaire situatie.

3.3 Mogelijke organisatie vormen voor gemeente

Voor de gemeente staat al vast dat de zowel volledig onder gemeentelijk beheer als privatisering voor sporttaken niet aan de orde zijn. Zoals uit de beschrijving van de huidige situatie blijkt is het exploiteren van het zwembad als gemeentelijke sportaccommodatie al op afstand gezet. Dit functioneert goed en er is geen enkele reden om die taak weer onder te brengen bij de gemeentelijke organisatie. Verder vindt de gemeente het onwenselijk om het organiseren van sportzaken volledig onder te brengen bij geen private partij omdat de gemeente er dan weinig tot geen regie over heeft.

3.4 Wat zou de komst van een sportbedrijf betekenen voor de gemeente

De oprichting van een sportbedrijf heeft grote organisatorische, personele en financiële gevolgen voor de gemeente Noordoostpolder. De voorbereiding op een sportbedrijf is een lang en intensief traject. In vogelvlucht worden hieronder de belangrijkste acties op een rijtje gezet.

- Er moet duidelijkheid komen op wad de gemeente precies wil uitbesteden. Er zal hiervoor een programma van eisen geformuleerd moeten worden.
- Er moet in kaart worden gebracht welke taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en middelen aan een sportbedrijf worden overgedragen.
- De gemeente moet duidelijk voor ogen hebben op basis van welke criteria taken worden uitbesteed. Dit moet duidelijk in een bestek worden geformuleerd.
- Er moet een aanbestedingsprocedure worden gestart.
- Vervolgens moeten de personele en rechtspositionele consequenties voor het betrokken gemeentepersoneel op een rijtje worden gezet. Er zal een sociaal statuut moeten komen en er moet overleg gevoerd worden met de ondernemingsraad en het georganiseerd overleg (GO).
- Met het sportbedrijf moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over tekorten, tarieven, kostprijsberekeningen en prestatie-indicatoren.

4. Sportbedrijf NOP?

De afweging of het oprichten van een sportbedrijf wenselijk is voor Noordoostpolder zal in dit stuk afgewogen worden aan de hand van deze vier motieven.

- 1. Kostenbesparing***
- 2. Efficiency en vergroting effectiviteit in de dienstverlening***
- 3. Verruiming btw-sportbesluit***
- 4. Organisatieontwikkelingen/ Kerntakendiscussie.***

4.1 Wat levert het Noordoostpolder op?

In de huidige situatie in Noordoostpolder voert de gemeente de regie op beleid en uitvoering sporttaken. Met uitzondering van de uitvoering van de exploitatie van het zwembad die op afstand is gezet. De huidige organisatie kenmerkt zich door maximale regie en sturing op de uitvoering.

De vraag naar de mogelijkheden van een sportbedrijf komen niet vanuit de gebruikers van de sportaccommodaties, de klanten van de gemeente in deze. Over het algemeen zijn deze tevreden over de huidige dienstverlening en er is geen indicatie dat zij dit willen veranderen.

De vraag is:

Wat kan de meerwaarde van een sportbedrijf zijn voor de gemeente?

4.1.1 Kostenbesparing

Vraag is of het op afstand zetten van sporttaken een besparing zal opleveren. Bij de realisatie van de nieuw- en verbouw van de Bosbadhal is een analyse gemaakt van het sporthalbeheer en zwembadbeheer en gekeken naar de mogelijkheid om het beheer van het nieuwe sportcomplex (2 sporthallen en zwembad) onder te brengen bij één verzelfstandigde organisatie. Ondanks de verwachte synergievoordelen die dit zou opleveren is hier toen niet voor gekozen. Er bleek extra voordeel te ontstaan wanneer de sporthalbeheerders onder Wijkbeheer zouden worden gebracht, dit had vooral te maken met de voordelen met betrekking tot beheer van de overige binnensportaccommodaties (andere drie sporthallen en gymzalen).

Wijkbeheer is al langere tijd verantwoordelijk voor het onderhoud van de gymzalen in de gemeente en verzorgt het klein en regulier onderhoud van de sporthallen. Alle cyclische werkzaamheden worden door derde uitgevoerd. Wijkbeheer pakt de (kleine) calamiteiten op. Ander voordeel is dat er bij Wijkbeheer mogelijkheden zijn om wanneer er geen werkzaamheden zijn voor sporthalbeheer (zomerperiode) deze mensen op andere taken in te zetten.

Er is in 2013 gekozen om sporthalbeheer onder te brengen bij Wijkbeheer, hierdoor werd beheer en (klein en regulier) onderhoud allemaal bij één organisatieonderdeel ondergebracht. Dit heeft een besparing van € 75.000 opgeleverd ten gunste van de bezuinigingstaakstelling sport.

Een verdere kostenbesparing wanneer het beheer ondergebracht wordt in een verzelfstandige organisatie is vooralsnog niet te verwachten. Sporthalbeheer betreft met ruim 5 fte (beheerders en coördinatie). De rest van de gemeentelijke sporttaken betreft ongeveer 5 fte, verdeeld over ongeveer 15 personen. Los van de vraag of bij een eventuele oprichting van een sportbedrijf al deze fte's ingepast kunnen worden in een sportbedrijf, zou dat betekenen dat een organisatie opgetuigd wordt voor maximaal 10 fte waarvan meer dan de helft sporthalbeheer betreft.

Een eventueel sportbedrijf zou aangevuld kunnen worden met de opdracht al het onderhoud uit te voeren. Dus ook de reguliere werkzaamheden zoals maaien en het groot en specialistisch onderhoud. Dat brengt weer andere opgaven met zich mee. Zo wordt nu voor het maaiwerk in Noordoostpolder Concern voor Werk ingehuurd, hierover zijn afspraken gemaakt. Bovendien is gebleken dat het op deze wijze organiseren van de maaiwerkzaamheden een zeer efficiënte oplossing is en is het niet waarschijnlijk dat een sportbedrijf dit goedkoper kan organiseren. Met betrekking tot specialistisch onderhoud is het maar de vraag of dat wanneer dit intern geregeld wordt binnen een sportbedrijf dit efficiënter zal zijn dan het inhuren van specialistische kennis.

De slagkracht van een sportbedrijf in Noordoostpolder lijkt te klein te zijn om een efficiëntere organisatie van sporttaken te kunnen organiseren dan in de huidige situatie.

Wat een voordeel zou kunnen opleveren voor de exploitatie is dat de medewerkers van een sportbedrijf onder een andere cao gaan vallen (recreatie). Daartegenover staat dat weer rekening gehouden moet worden met rechtsposities van het gemeentepersoneel en de kans groot is dat de gemeente wordt geconfronteerd met frictiekosten.

Tot slot moet er bij de oprichting van een zelfstandig sportbedrijf rekening worden gehouden met het overdragen van accommodaties. Dit zal in eerste instantie forse financiële consequenties hebben. Aandachtspunt hierbij is dat niet alle sporthallen een even goede bezettingsgraad hebben en wat oudere accommodaties zijn wat betekent dat ze minder opleveren in huurinkomsten en hoge onderhoudskosten hebben. Een nieuw sportbedrijf zal hier zeker voor gecompenseerd willen worden. Ondanks dat hierbij verschillende vormen van overdracht mogelijk zijn, zal dit op korte termijn eerder een kostenpost zijn voor de gemeente dan een besparing. De effecten op de langere termijn zouden positief kunnen zijn.

Conclusie: Voor een sportbedrijf van deze omvang is een kostenbesparing ten opzichte van huidige situatie moeilijk te realiseren.

4.1.2 Efficiency en vergroting effectiviteit in de dienstverlening

Een andere reden voor een sportbedrijf zou zijn het loskoppelen van uitvoeringstaken sport van de gemeentelijke organisatie omdat dit zou leiden tot snellere en meer doelmatige dienstverlening.

Omdat alle taken in de huidige situatie zijn belegd bij verschillende clusters kunnen er in de praktijk afstemmingsproblemen ontstaan, die zullen er niet of minder zijn als alles onder één organisatie is ondergebracht. Ook kan het een voordeel zijn om één loket, één centrale plek te hebben waar inwoners, verenigingen, sportverenigingen, etc. terecht kunnen met hun vragen en ideeën voor sportzaken.

Of een sportbedrijf ook leidt tot snellere en doelmatige besluitvorming is maar de vraag. Momenteel liggen zowel beheer als klein onderhoud bij hetzelfde cluster en is de coördinatie van deze taken ondergebracht bij één persoon. Dat zou in een sportbedrijf niet anders zijn. Als het gaat om bijzonder onderhoud dan zou dat waarschijnlijk ook niet door het sportbedrijf zelf uitgevoerd kunnen worden en zal ook dan ingehuurd moeten worden.

Bovendien is het nu zo dat voor het beheer en onderhoud van de binnensportaccommodaties gebruik wordt gemaakt van schaalvoordelen met andere gemeentelijke gebouwen. Voor de buitensportaccommodaties worden combinaties met groen onderhoud gemaakt. Een sportbedrijf zal als zelfstandige organisatie deze schaalvoordelen niet hebben.

Conclusie: Een sportbedrijf levert voornamelijk voordelen op voor klantvriendelijkheid niet zozeer voor een snellere en meer doelmatige dienstverlening.

4.1.3 Consequenties verruiming btw-sportbesluit

Eén van de belangrijkste redenen om sportzaken te verzelfstandigen zou een aanpassing van de huidige sportvrijstelling op belastinggebied kunnen zijn. In een brief van 17 juni 2015 van Staatssecretaris Wiebes staat dat verruiming van de btw-sportvrijstelling op termijn onvermijdelijk is.

Momenteel is er sprake van een verlaagd btw-tarief voor gelegenheid geven tot sportbeoefening. De gemeente heeft als eigenaar en beheerder van de sportaccommodaties recht op aftrek van voorbelasting, veelal 21% btw op de kosten, tegelijkertijd wordt bij de gebruikers 6% btw in rekening gebracht. Als de terbeschikkingstelling van een sportaccommodatie echter onder de btw-vrijstelling valt, bestaat er ook geen recht meer op aftrek van voorbelasting door de gemeente.

Jaarlijks geeft de gemeente in totaal (beheer en onderhoud, beheerders, kapitaalslasten, beleid) rond de € 5 miljoen uit aan sport en sport gerelateerde zaken. Het niet langer mogen aftrekken/ verrekenen van de btw op investeringen en onderhoudswerkzaamheden zal een kostprijsverhogend effect hebben van 21% over zo'n 2,2 miljoen. Vooralsnog zijn de consequenties van een verruiming niet geheel duidelijk. Verwachting is dat de verruiming van de sportvrijstelling pas in de volgende kabinetsperiode komt.

Vooralsnog lijkt het erop dat het oprichten van een BV met winstoogmerk de enige constructie is waarbij het aftrekrecht behouden blijft. Aandachtspunt hierbij is dan weer de gevolgen van de Vennootschapsbelasting bij een dergelijke keuze.

Conclusie: Het kostprijsverhogende effect van de verwachte wijzigingen in de sportvrijstelling kan een belangrijke reden zijn om op termijn voor een verzelfstandiging te kiezen.

4.1.4 Organisatieontwikkelingen/ Kerntakendiscussie

Een reden om over te gaan tot het op afstand zetten kan de opvatting zijn dat het exploiteren van sportaccommodaties niet een kerntaak van de gemeente is. Dit is een politiek motief. Het hebben van sportaccommodaties draagt wel bij aan de verschillende kerntaken van de gemeente. Vraag is hoe het beheer en onderhoud van die sportaccommodaties efficiënt en effectief georganiseerd kan worden.

De gemeente Noordoostpolder kiest ervoor om vooral regie te houden en waar mogelijk de uitvoering elders te leggen. Deze opvatting komt ook tot uiting in de huidige ontwikkeling dat sportverenigingen steeds meer zelfwerkzaamheden verrichten. Wanneer verenigingen komen met plannen en initiatieven zit daar nu de vraag aan vast en wat gaan jullie daar zelf voor doen?

De realisatie van de kunstgrasvelden voor voetbal is hier een goed voorbeeld van. Naast een bijdrage in de investering moeten de verenigingen een bijdrage leveren aan de

structurele exploitatie, de verenigingen hebben er voor gekozen dit te realiseren door het beheren en onderhouden van een natuurgrasveld. De gemeente heeft wel de eindcontrole en zal op kosten van de vereniging ingrijpen als dat nodig is. De gemeente is alleen nog verantwoordelijk voor het groot onderhoud. Met de voetbalvereniging in Kraggenburg zijn we overeengekomen dat zij, op het groot onderhoud na, al het beheer en onderhoud aan de sportvelden doen. Reden hiervoor is dat de vereniging graag meer wilde dan het basispakket van de gemeente.

Een ander mooi voorbeeld betreft tennisbanen. De verenigingen in Nagele en Ens hebben de gemeente verzocht om het totale complex over te mogen nemen. Reden voor hen is kostenbesparing, geen huur en inzet eigen werkzaamheden, en de mogelijkheid om een plus te geven aan het complex door bijvoorbeeld meer onderhoud dat niet in het gemeentelijk basispakket zit. De gemeente heeft er voor gekozen om mee te gaan in deze ontwikkelingen en verwachting is dat meer verenigingen hiervoor zullen kiezen. Dit zal elke keer een aparte afweging zijn waarbij de vitaliteit van de vereniging een belangrijk aandachtspunt is.

Dit betekent dus dat wanneer er een sportbedrijf komt deze velden en banen bij een eventuele verzelfstandiging niet overgedragen zullen worden.

Deze zelfwerkzaamheid zien we vooral bij buitensportverenigingen. Bij de binnensport is dit minder gemakkelijk te organiseren omdat verenigingen de sporthallen en gymzalen delen. Maar ook daar zien we de ontwikkeling van meer zelfwerkzaamheden komen en wordt gekeken in het kader van bezuinigingen wat verenigingen zelf kunnen doen. Dit betekent dat de taken van de sporthalbeheerders veranderen van concrete uitvoering naar meer toezicht houden.

Maar we zien wel een andere ontwikkeling in de gemeentelijke organisatie waarbij we ons steeds meer richten op regie. Ook bij Wijkbeheer wordt die vertaling gemaakt en gekeken naar verdere doorontwikkeling, waarin de gemeente zich meer richt op regie en coördinatie. De vraag is bij deze ontwikkeling of een eventueel sportbedrijf de enige mogelijkheid is om sporthalbeheer op afstand te zetten. Het antwoord is nee, een mogelijkheid is ook om dit uit te besteden.

Conclusie: Door de huidige ontwikkeling van zelfwerkzaamheden bij sportverenigingen zal een op te richten sportbedrijf maar beperkt leiden tot het verder afstoten van taken die niet tot de kerntaken van de lokale overheid behoren.

4.2 Slotconclusie

In deze nota is een beeld geschetst van de huidige organisatie in Noordoostpolder. De afgelopen jaren zijn al stappen gezet in het verbeteren van de organisatie van de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van sport- en sportvoorzieningen. Vraag is of het realiseren van een sportbedrijf leidt tot verdere verbeteringen.

Argument	Voor	Neutraal	Tegen
1. Kostenbesparing			X
2. Efficiency en vergroting effectiviteit dienstverlening		X	
3. Verruiming btw-sportbesluit	X		
4. Organisatieontwikkelingen/ Kerntakendiscussie		X	

Conclusie en voorstel:

- a. Het oprichten van een sportbedrijf biedt momenteel onvoldoende voordelen ten opzichte van de huidige organisatie van de uitvoering van de gemeentelijke taken voor sport en sportvoorzieningen.
- b. Het fiscale motief kan een belangrijke reden zijn om toch voor een sportbedrijf te kiezen maar zolang er nog geen duidelijkheid is over de verwachte aanpassingen van het sportbesluit is het verstandiger dit eerst af te wachten zodat hiermee rekening kan worden gehouden bij de uiteindelijke keuze of en hoe een sportbedrijf vorm te geven.
- c. Geen verder onderzoek te doen naar een sportbedrijf voor Noordoostpolder.

